

# Boulouki Review<sup>20</sup>

Περιοδεύον Εργαστήριο για τις Παραδοσιακές Τεχνικές Δόμησης  
[Απολογισμός 2020]



Απολογισμός  
2020

**‘Μπουλούκι’** Περιοδεύον Εργαστήριο για τις Παραδοσιακές Τεχνικές Δόμησης

Νικηταρά 5-7 Αθήνα, 106 78,  
info@boulouki.org, +30 211 1828348



## ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ |

Οι σχέσεις καταγωγής ως αφετηρία ανάπτυξης συμμετοχικών μοντέλων  
αποκατάστασης και ανάδειξης πολιτισμικών τοπίων

## Έπιστροφές: Νέο καλντερίμι στην Αρτσίστα Ζαγορίου

Συμμετοχικό εργαστήριο πέτρινης δόμησης & παράλληλες δράσεις

**τόπος:** Αρίστη, Δήμος Ζαγορίου

**ημερομηνία:** 24 Αυγούστου - 13 Σεπτεμβρίου

**συνδιοργάνωση:** Μπουλούκι, Σύλλογος Νέων Αρίστης, ΤΕΕ Τμήμα Ηπείρου

**αιγίδα:** Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ), Περιφέρεια Ηπείρου, Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO

**υποστήριξη:** Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ), τοπικές επιχειρήσεις και οργανισμοί, συμμετοχική χρηματοδότηση (crowdfunding), White Rose College of the Arts and Humanities, Δήμος Ζαγορίου

**συνεργαζόμενοι φορείς:** ΕΑΓΜΕ Εργαστήριο ΛΙΘΟΣ

**συντονισμός:** Θεοχάρης Χριστόφορος, πολ. μηχανικός, Ζαχαράκη Άννα, αρχ. μηχανικός, Κουβάρα Μίνα, αρχ. μηχανικός, Κουτρόπουλος Γρηγόρης, αρχ. μηχανικός, Κωστούλας Παναγιώτης, αρχ. μηχανικός, Μουδόπουλος – Αθανασίου Φαίδωνας, αρχαιολόγος, Σκλαβούνος Ίωνας, αρχ. μηχανικός

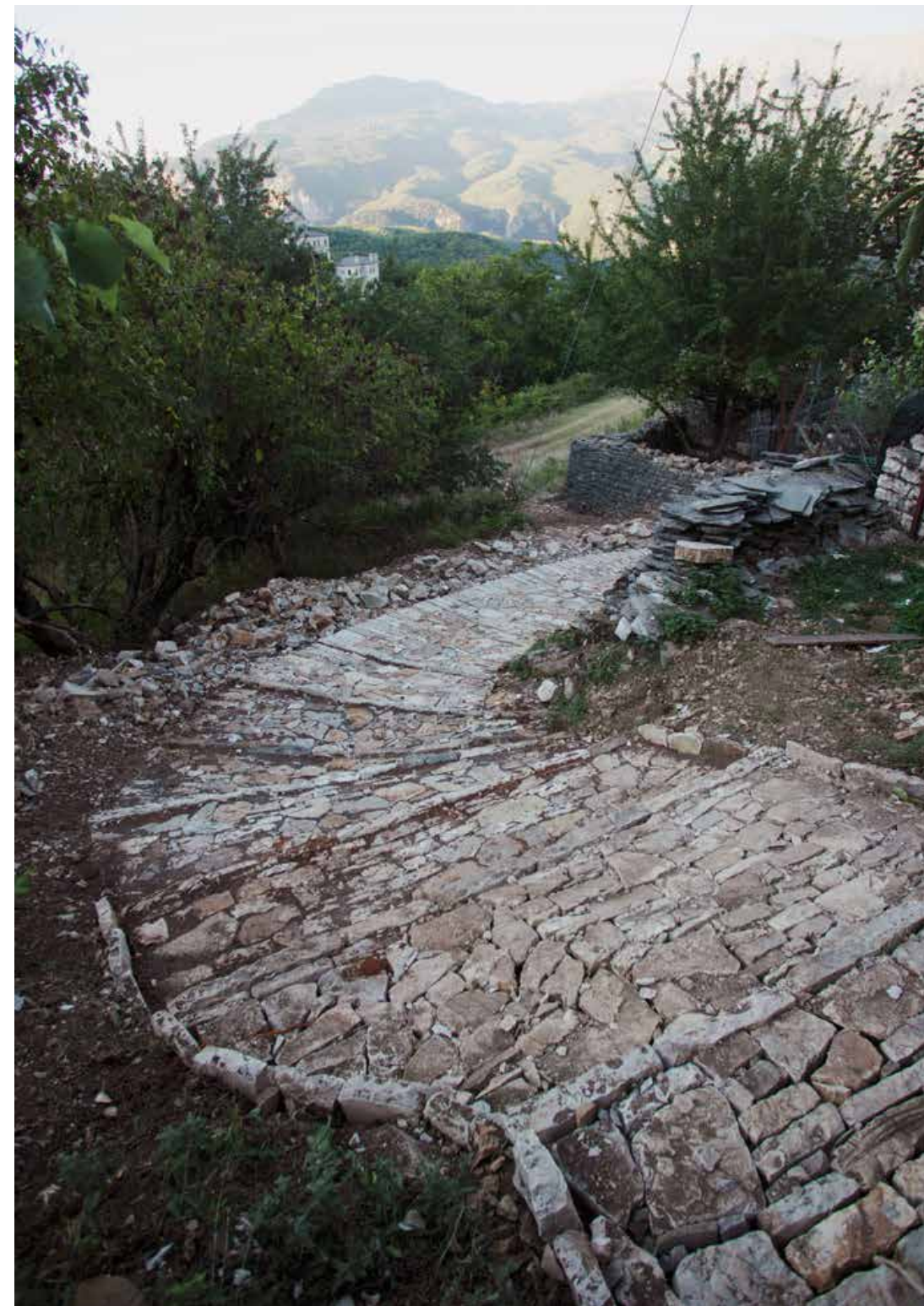
**συνεργάτες:** Γκανιάτσας Βασίλης, Καθηγητής Σχολής Αρχ. Μηχανικών ΕΜΠ, Σμύρης Γιώργος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμ. Αρχ. Μηχανικών Π. Ιωαννίνων, Βήχας Παύλος, μάστορας-εκπαιδευτής, Μπεσίρης Μιχάλης, μάστορας-εκπαιδευτής, Ταρνανάς Κώστας, μάστορας-εκπαιδευτής, Τσέκας Χρήστος, μάστορας-εκπαιδευτής

**εισηγητές:** Γκανιάτσας Βασίλης, Καθηγητής Σχολής Αρχ. Μηχανικών ΕΜΠ (συντονιστής στρογγυλής τράπεζας), Δαλκαβούκης Βασίλης, Αναπλ. Καθηγητής Τμ. Ιστορίας & Εθνολογίας ΔΠΘ, Κανελλόπουλος Νικόλαος, Μεταλλειολόγος ΕΜΠ, Ερευνητής ΜΕ.Κ.Δ.Ε., Κασκάνης Βασίλης, Προϊστ. Υ.Ν.Μ.Τ.Ε. Ηπείρου, Β. Ιονίου & Δ. Μακεδονίας, Κωνσταντινίδης Παναγιώτης, Προϊστ. Δ/σης Τεχν. Ελέγχου Αποκ. Περ. Ηπείρου-Δ.Μακεδονίας, Λασκαρίδης Κων/νος, Δ/τής Δ/σης Ορυκτών Πόρων & Μεταλλευτικής Ε.Α.Γ.Μ.Ε. - Τεχν. υπ/νος Εργαστηρίου ΛΙΘΟΣ, Λυκοτραφίτης Ιωάννης, Πρόεδρος τμ. Ηπείρου Τ.Ε.Ε., Νικολάου Ευάγγελος, Προϊστάμενος περ. μον. Ηπείρου ΙΓΜΕ, Νικολού Ελένη, Προϊστ. Δ/σης Τεχν. Έργων Περ. Ηπείρου, Νιτσιάκος Βασίλης, Καθηγητής Τμ. Ιστορίας & Αρχαιολογίας Π. Ιωαννίνων, Παπαευθυμίου Νικόλαος, Γεν. Δ/ντής Δασών & Αγρ. Υποθέσεων Αποκ. Περ. Ηπείρου-Δ.Μακεδονίας, Παππάς Ιωάννης, Μεταλλειολόγος ΕΜΠ, Ερευνητής ΜΕ.Κ.Δ.Ε., Πάσχος Παναγιώτης, Εκπρ. παραρτ. Ηπείρου & Νήσων ΓΕΩΤΕΕ, Σμύρης Γιώργος, Αναπλ. Καθηγητής Τμ. Αρχ. Μηχανικών Π.Ιωαννίνων, (συντονιστής στρογγυλής τράπεζας), Ταρνανάς Κών/νος, Μάστορας-εκπαιδευτής, Φιλίππου Μαρία, Προϊσταμένη Τεχν.Υπηρ. Δ. Ζαγορίου, Φωτοπούλου Σταυρούλα-Βίλλυ, Προϊστ. Δ/σης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΥΠΠΟΑ, Χριστοδουλόπουλος Παναγιώτης, Αναπλ. Γεν. Δ/ντής Στρατηγικού Σχεδιασμού Υποδομών Υ.ΥΠ.ΜΕ

**οπτικοακουστική κάλυψη:** Μητροπούλου Ελένη, σκηνοθέτης

**συμμετέχοντες:** (20)

**μαθητευόμενοι τεχνίτες:** (3)





Το Περιοδεύον Εργαστήριο για τις Παραδοσιακές Τεχνικές Δόμησης 'Μπουλούκι' διοργάνωσε σε συνεργασία με το Σύλλογο Νέων Αρίστης και το τμήμα Ηπείρου του ΤΕΕ τη δράση 'ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ' στον παραδοσιακό οικισμό της Αρίστης, στο δυτικό Ζαγόρι. Η δράση υλοποιήθηκε μεταξύ 24 Αυγούστου και 13 Σεπτεμβρίου 2020, υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Ηπείρου, του Υπουργείου Πολιτισμού και της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO.

Ένας από τους κύριους στόχους του εργαστηρίου ήταν η ενδυνάμωση της εμπλοκής της τοπικής κοινωνίας στη διαχείριση του δικού της τοπίου και δημόσιου χώρου. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ανιχνεύτηκε η δυναμική της ενεργής συμμετοχής της κοινότητας στην πρόσληψη της πολιτισμικής κληρονομιάς.

Θέτοντας στο επίκεντρο την τοπική κοινωνία, η δράση εστίασε στους Αριστινούς: τους μόνιμους κατοίκους του οικισμού, καθώς και αυτούς με καταγωγή από την Αρίστη που ζούσαν σε άλλες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού. Ακόμη, σε όσους διέμεναν ή σχετίζονταν άμεσα με την ευρύτερη περιοχή του Ζαγορίου, χωρίς να αποκλείονται όλοι οι υπόλοιποι. Στην κατεύθυνση αυτή, με τον τίτλο 'Επιστροφές' δηλώθηκε η πρόθεση να συμμετάσχουν στη δράση πρωτίστως όσοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο διατηρούσαν σχέσεις με την Αρίστη και το Ζαγόρι και να συνεργαστούν πάνω στο "ξαναφτιάξιμο" του τόπου τους.

Κύριο αντικείμενο της δράσης ήταν το συμμετοχικό έργο αποκατάστασης ενός ξεχασμένου μονοπατιού της Αρίστης, τμήμα του δικτύου καλντεριμιών του παραδοσιακού οικισμού. Κατά τη διάρκεια του συμμετοχικού έργου, ανακατασκευάστηκε καλντερίμι (60μ.), οι ξερολιθικοί τοίχοι εκατέρωθέν του και μία κρήνη. Το συμμετοχικό έργο-εργαστήριο, υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή είκοσι (20) συνολικά εθελοντών από την Αρίστη, το Ζαγόρι και την ευρύτερη επικράτεια, τριών (3) μαθητευόμενων τεχνιτών (ένας εκ των οποίων ήταν Αριστινός), τεσσάρων (4) εκπαιδευτών μαστόρων και των μελών συντονισμού της δράσης.

Στο πλαίσιο των 'Επιστροφών' διοργανώθηκε το Σάββατο 5 Σεπτεμβρίου 2020 η ημερίδα: 'Πολιτιστικά Τοπία και Ξερολιθιά' κατά τη διάρκεια της οποίας έλαβαν χώρα δύο στρογγυλές τράπεζες. Η πρώτη είχε θέμα τη χρήση τοπικών υλικών σε πολιτιστικά τοπία και η δεύτερη αφορούσε τις θεσμικές διατάξεις για τη διατήρηση της τέχνης της ξερολιθιάς. Στις δύο αυτές συζητήσεις συμμετείχαν μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας αλλά και εκπρόσωποι θεσμικών φορέων όπως το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Η δράση ολοκληρώθηκε με το τριήμερο 11-13 Σεπτεμβρίου 2020, που ήταν αφιερωμένο στην 80ή επέτειο της μάχης της Γκραμπάλας. Το τριήμερο περιλάμβανε επίσκεψη στο ιερό (βακούφικο) δάσος της Αγίας Παρασκευής στην Αρίστη, προβολή ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, περιήγηση στο πεδίο της μάχης και την κορφή του λόφου της Γκραμπάλας και επίσκεψη στο εγκαταλελειμμένο πλέον, νεκροταφείο των Ιταλών πεσόντων στη μάχη.

Μετά την ολοκλήρωση της δράσης, ακολούθησε η συγγραφή δύο ψηφισμάτων ως απόρροια των δύο συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ημερίδας 'Πολιτιστικά Τοπία και Ξερολιθιά' καθώς και η επιμέλεια ενός υπό έκδοση τόμου με τα πρακτικά των εισηγήσεων της ημερίδας. Τέλος, αυτή την περίοδο ολοκληρώνεται ένα ντοκιμαντέρ το οποίο γυρίστηκε κατά τη διάρκεια των 'Επιστροφών' και θα παρουσιάσει το σύνολο της δράσης.







# ΒΩΒΟΥΣΑ |

Εργαστήριο επισκευής του Νεροπρίονου  
στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης

## Βωβούσα

Εργαστήριο επισκευής του Νεροπρίονου στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης

**τόπος:** Βωβούσα, Δήμος Ζαγορίου

**ημερομηνία:** 1 Αυγούστου

**συνδιοργάνωση:** Μπουλούκι, Ορεινό Φεστιβάλ Βωβούσας

**υποστήριξη:** Περιφέρεια Ηπείρου, Δήμος Ζαγορίου, Κινηματογραφική λέσχη Γρεβενών, MedINA, Βόρεια Πίνδος Εθνικό Πάρκο, ORL, Πολιτιστικός Σύλλογος Βωβούσας, Protect Aeos

**συντονισμός:** Δρούγιας Δημήτρης, πολιτικός μηχανικός, Θεοχάρης Χριστόφορος, πολιτικός μηχανικός, Κουτρόπουλος Γρηγόρης, αρχιτέκτονας μηχανικός, Κωστούλας Παναγιώτης, αρχιτέκτονας μηχανικός

**συνεργάτες:** Δρούγιας Αλέκος, μάστορας εκπαιδευτής

**ομιλητής:** Δασούλας Φάνης, Ε.ΔΙ.Π (Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό) στον Τομέα Λαογραφίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

**οπτικοακουστική κάλυψη:** Δέτσης Γιώργος, φωτογράφος, Λαγαρία Άννα, ερασιτέχνης φωτογράφος

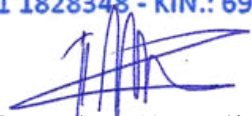
Σε συνέχεια του εργαστηρίου για την παραδοσιακή δόμηση με ξύλο που πραγματοποίησε η ομάδα μας στο πλαίσιο του φεστιβάλ Βωβούσας του 2019, ακολούθησε η διοργάνωση του εργαστηρίου επισκευής του νεροπρίονου στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στη Βωβούσα του δήμου Ζαγορίου την 1η Αυγούστου του 2020. Το εργαστήριο ξεκίνησε στην αίθουσα του πολιτιστικού συλλόγου του οικισμού με ανοικτή παρουσίαση για τα νεροπρίονα στη κοιλάδα του Αώου από τον Φάνη Δασούλα και συνεχίστηκε στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης όπου έλαβαν χώρα οι εργασίες αποκατάστασης της βλάβης του νεροπρίονου με την καθοδήγηση του πολύπειρου Βωβουσιώτη μάστορα Αλέκου Δρούγια.







ΠΕΡΙΟΔΕΥΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ  
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΟΜΗΣΗΣ  
«ΜΠΟΥΛΟΥΚΙ»  
ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ  
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ  
ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ  
ΝΙΚΗΤΑΡΑ 5-7 ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 106 78  
ΑΦΜ: 997018585 - ΔΟΥ: Α' ΑΘΗΝΩΝ  
ΤΗΛ.: 211 1828348 - ΚΙΝ.: 6942 037553



Παναγιώτης Κωστούλας  
(Νόμιμος εκπρόσωπος ΑΜΚΕ)



Απολογισμός  
2020

‘Μπουλούκι’ Περιοδεύον Εργαστήριο για τις Παραδοσιακές Τεχνικές Δόμησης

Νικηταρά 5-7 Αθήνα, 106 78,  
info@boulouki.org, +30 211 1828348